PIERWSZA ŁAWKA · ZESTAW KART PRACY · BIOLOGIA · KLASA 5

Dział 4. Wirusy, bakterie i grzyby

Wirusy jako bezkomórkowe formy materii, drogi zakażenia i profilaktyka chorób wirusowych (grypa, ospa, różyczka, świnka, odra, AIDS); miejsca występowania, budowa, czynności życiowe i znaczenie bakterii, choroby bakteryjne (gruźlica, borelioza, tężec, salmonelloza) i ich profilaktyka; środowiska życia, budowa, odżywianie, oddychanie i znaczenie grzybów, w tym porostów; doświadczenie z pleśnią na chlebie. Sześć kart pracy: teoria z przykładami, ćwiczenia, utrwalenie, zastosowanie i dwa równoległe sprawdziany – z pełnym kluczem odpowiedzi.

Karta	Temat	Zadania
1	**Wirusy, bakterie i grzyby – najważniejsze wiadomości** Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka	2 zad. 8 pkt
2	**Wirusy, bakterie i grzyby – ćwiczenia podstawowe** Sprawdzam, czy rozumiem podstawy	5 zad. 19 pkt
3	**Wirusy, bakterie i grzyby – utrwalenie** Zadania o wyższym poziomie trudności	7 zad. 20 pkt
4	**Wirusy, bakterie i grzyby – w praktyce** Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia	4 zad. 15 pkt
5	**Sprawdzian: Wirusy, bakterie i grzyby – grupa A** 20 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt
6	**Sprawdzian: Wirusy, bakterie i grzyby – grupa B** 20 minut · 17 pkt	7 zad. 17 pkt

Jak korzystać z zestawu

- Karta 1 zawiera najważniejsze wiadomości i przykłady – od niej warto zacząć.
- Karty 2–4 to ćwiczenia podstawowe, utrwalenie oraz zastosowanie wiedzy w tekście, na źródle lub w sytuacji z życia.
- Karty 5 i 6 to równoległe sprawdziany (grupa A i grupa B) z tymi samymi typami zadań i tą samą punktacją – gotowe na lekcję.
- Każda karta mieści się na osobnych stronach i ma własną punktację – można ją wydrukować osobno jako pracę domową, kartkówkę lub zastępstwo.
- Klucz odpowiedzi do wszystkich kart znajduje się na końcu zestawu. Wersja DOCX pozwala dowolnie edytować zadania.

Materiał oryginalny dla klasy 5 szkoły podstawowej (rok szkolny 2026/2027). Do użytku własnego i pracy z własnymi uczniami.

Wirusy, bakterie i grzyby – najważniejsze wiadomości

Teoria w pigułce, przykłady i rozgrzewka

KARTA 1/6

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 8 pkt

Przypomnij sobie

- **Wirusy** nie są organizmami: nie mają budowy komórkowej, namnażają się tylko w komórkach.
- **Choroby wirusowe**: grypa, odra, różyczka, świnka, ospa wietrzna – drogą kropelkową (kaszel, kichanie); AIDS (wirus HIV) – przez krew, kontakty seksualne, od matki do dziecka; nie przez uściski ani wspólne naczynia. Ochrona: szczepienia – uczą organizm bronić się (grypa, ospa, odra, różyczka, świnka), mycie rąk; przed HIV – jednorazowe igły i narzędzia.
- **Bakterie** – jednokomórkowe, bez jądra (DNA w cytoplazmie), ze ścianą komórkową. Żyją w glebie, wodzie, na skórze i w jelitach; większość jest cudzożywna; oddychają, rozmnażają się przez **podział**.
- Bakterie rozkładają szczątki (destruenci), zakwaszają mleko i kapustę. **Choroby bakteryjne**: gruźlica (kropelkowo), borelioza (kleszcze), tężec (rany zanieczyszczone ziemią – chroni szczepienie), salmonelloza (niedogotowane jaja, drób). Przed salmonellozą chronią: mycie rąk, dokładne gotowanie jaj i drobiu, przechowywanie żywności w lodówce. Przed kleszczami chronią: długie ubranie w lesie i na łące, oglądanie skóry po spacerze, szybkie usunięcie kleszcza.
- **Grzyby**: cudzożywne (bez chloroplastów), ściana z chityny. Drożdże – jednokomórkowe; pleśnie i grzyby kapeluszowe – wielokomórkowe: **strzępki** tworzą **grzybnię**, nad ziemią – **owocnik** (kapelusz z blaszkami, trzon). Oddychają tlenowo; drożdże bez tlenu fermentują, wydzielając dwutlenek węgla.
- Grzybnia może żyć w glebie wiele lat i co roku wytwarzać nowe owocniki. Grzyby żyją w glebie, na drewnie, żywności, skórze; są saprofitami albo pasożytami. Pleśń na żywności może szkodzić zdrowiu. **Porosty** (grzyb + glon) rosną na korze, skałach i glebie. Znaczenie: drożdże w piekarnictwie, jadalne owocniki, penicylina, rozkład szczątków; ale też trujące grzyby, grzybice, psucie żywności.

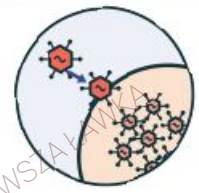
Wirusy, bakterie i grzyby

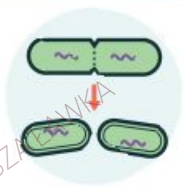
szczepienie uczy organizm bronić się

boreliozę przenoszą kleszcze

wirus namnaża się tylko w komórkach

bakterie rozmnażają się przez podział

Przykłady z wyjaśnieniem

Przykład 1. Czy wirus jest organizmem?

Nie – nie ma komórek, a namnaża się tylko w komórce gospodarza.

Wirusy, bakterie i grzyby – w praktyce

Tekst, źródło, doświadczenie lub sytuacja z życia

KARTA 4/6

Imię i nazwisko: Data: Wynik: ..... / 15 pkt

Pamiętaj: odczytując wykres, sprawdź najpierw, co pokazuje każda oś.

1 **Przeczytaj tekst i wykonaj zadania.** ___ / 5 pkt

Grzybobranie i pleśń na chlebie

Kasia wybrała się z tatą na grzyby. Tata przypomniał, że zbiera się tylko grzyby znane na pewno, a wątpliwe zostawia w lesie. Owocniki należy wykręcać lub odcinać, nie niszcząc grzybni, która żyje w ziemi przez wiele lat. Po powrocie Kasia zauważyła na chlebie w kuchni zielonkawy nalot – pleśń. Mama wyrzuciła cały bochenek, bo strzępki pleśni rozrastają się w głębi pieczywa.

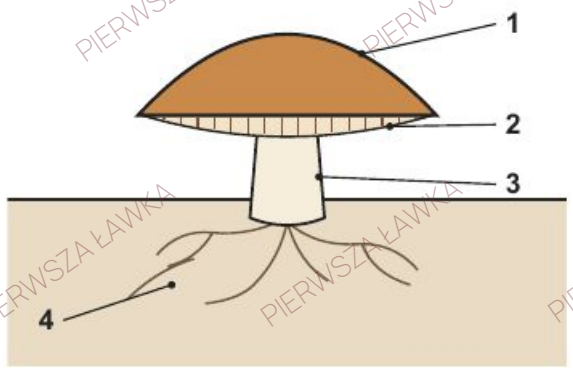
Tekst własny

1.1 **Wyjaśnij, dlaczego nie wolno niszczyć grzybni.** ___ / 2 pkt

1.2 **Wyjaśnij, dlaczego mama wyrzuciła cały bochenek, a nie tylko spleśniały kawałek.** ___ / 2 pkt

1.3 **Podaj zasadę, która chroni przed zatruciem grzybami.** ___ / 1 pkt

2 **Podpisz elementy grzyba kapeluszowego oznaczone numerami 1–4. Następnie uzupełnij zdanie.** ___ / 4 pkt

1 – _____

2 – _____

3 – _____

4 – _____

Część grzyba widoczna nad ziemią (elementy 1–3) to _____.

Podgląd • Pierwsza Ławka

Sprawdzian: Wirusy, bakterie i grzyby – grupa A

KARTA 5/6

20 minut · 17 pkt

Imię i nazwisko: ..... Data: ..... Wynik: ..... / 17 pkt

1 **Przyporządkuj choroby.** ___ / 4 pkt

różyczka tężec świnka borelioza

wirusowe	bakteryjne

2 **Wirusy nie są organizmami, ponieważ** ___ / 1 pkt

A. żyją tylko w wodzie
B. zawsze wywołują choroby
C. nie mają budowy komórkowej
D. nie zawierają materiału genetycznego

3 **Przed tężcem najskuteczniej chroni** ___ / 1 pkt

A. szczepienie
B. mycie owoców
C. antybiotyk przyjmowany na zapas
D. unikanie komarów

4 **Oceń prawdziwość zdań.** ___ / 3 pkt

1. Drożdże bez dostępu tlenu prowadzą fermentację i wydzielają dwutlenek węgla.	P	F
2. Salmonellozą można zarazić się, jedząc niedogotowane jaja lub drób.	P	F
3. Porost to organizm jednokomórkowy.	P	F

5 **Uzupełnij.** ___ / 3 pkt

1. Boreliozę przenoszą _____.
2. Gruźlicą można zarazić się drogą _____.
3. Komórki grzybów mają ścianę zbudowaną z _____.

6 **Opisz, jak można zarazić się grypą, i podaj dwie zasady profilaktyki tej choroby.** ___ / 2 pkt

7 **Podaj trzy sposoby zapobiegania salmonellozie.** ___ / 3 pkt

PIERWSZA ŁAWKA

CO JESZCZE JEST W ŚRODKU

Wirusy, bakterie i grzyby – zestaw 6 kart pracy z kluczem, klasa 5

Podgląd pokazał 4 z 12 stron. Pełna wersja: 12 stron A4, PDF do druku i DOCX do edycji.

- Karta 1: Wirusy, bakterie i grzyby – najważniejsze wiadomości – 2 zadania, 8 pkt
- Karta 2: Wirusy, bakterie i grzyby – ćwiczenia podstawowe – 5 zadań, 19 pkt
- Karta 3: Wirusy, bakterie i grzyby – utrwalenie – 7 zadań, 20 pkt
- Karta 4: Wirusy, bakterie i grzyby – w praktyce – 4 zadania, 15 pkt
- Karta 5: Sprawdzian: Wirusy, bakterie i grzyby – grupa A – 7 zadań, 17 pkt
- Karta 6: Sprawdzian: Wirusy, bakterie i grzyby – grupa B – 7 zadań, 17 pkt Karta 1 przypomina najważniejsze wiadomości i pokazuje przykłady z wyjaśnieniem.

Kup pełną wersję – plik od razu na e-mail
pierwszalawka.pl/material/biologia-klasa-5-dzial-04-wirusy-bakterie-i-grzyby-zestaw